

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1527

VD16 C 4208

Ex publica ecclesiae determinatione, assiduo usu approbata: efficax etiam
sumi argumentum, pro ueritate dominici corporis in Eucharistia,
comprobanda. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

Et a stipulatur plane, synceræ ueritati quam prædicamus, ut copiosa certe tela & arma nobis subministrauerit: quibus ipse profernatur: & tanquam Goliath, proprio confodiatur gladio: Nihilominus totos ingenij sui neruos atque uires in illo opere suo certatim intendit: ut prædictas sacrorum autorum sententias inuertat, atque ad suum detorqueat sensum: prorsus repugnantem genuinæ illorum intelligentiæ, magnopere ad id contendens, ut mutatis illorum autorum insignibus & clypeis per obortam interpretationem: eius uideantur milites, qui reuera sunt nostri. Quod cuique, libere eius prædictum euoluenti, & sollicita indagine singula illustrium autorum dicta inibi citata expendenti: protinus obuium erit atque perspicuum.

1. Reg. 17

Ex publica ecclesiæ determinatione, assiduo usu approbata: efficax etiam sumi argumentum, pro ueritate dominici corporis in eucharistia, comprobanda. Cap. XVIII

Nunc uero rationibus aliquot etiam agamus nostræ institutum, ostendamusque nullum ambigendi locum cuique relinqui debere: quod in sacra eucharistia uerum Christi corpus, & uerus itidem sanguis eiusdem, secundum substantialem præsentiam contineatur. Id ipsum siquidem primū cōiunct publicæ totius ecclesiæ assertio: quæ filios suos omnes hac semper imbuuit fide, credendumque fidelibus omnibus a suæ cōstitutionis initio proposuit, quod in hoc excellentissimo eucharistiæ sacramento, ueraciter Christi corpus & sanguis subsistat. Neque unquam fides hæc incōcussa deficiet in ecclesia, quan-

H 2

DE SACRAMENTO

Lucæ. 21.

Mat. 7.

Lucæ. 6

Cypria. ²

diu uersabitur in hoc militiæ & pegrinationis studio. quoniam quidē rogauit pro ea in Petri persona Christus: ut non deficiat fides eius, quumcunq; moliantur hæretici hanc firmitatē ipsius subuertere. Enī uero fundata est hæc domus iupra firmā petram, Christum. s. qui huius ueritatis autor est & institutor. Venerunt quidem flumina hæreticarum adinventionum: & flauerunt uenti perturbationum ab hæreticis suscitatarum: ac ut alius inquit euāgelista, inundatiōe facta (prauorum. s. dogmatum) illisum est flumen domui illi: & non potuit eam mouere, fundata. n. erat supra firmam petram. Quicumq; igitur hanc fidem totius ecclesiæ, cū pietate ani non amplectuntur aut profitentur, sed abnegant & peruersis molitionibus oppugnant: hi nō sunt amplius ecclesiæ legitimi filij, sed ab ea desciscunt ut degeneres & nothi, atq; ab illius se disseparant consortio. imo ut transfugæ inimica sequuntur castra feraliaq; in matrē bella gerunt & mouent arma.

¶ Quod ex ipso discant S. martyre Cypriano, ita in epistola aduersus Nouatian. schismaticū, de unitate ecclesiæ, scribente: Ecclesia, inquit, dñi luce perfusa: per orbem totum radios suos porrigit. Vnū tamen lumen est quod ubiq; diffunditur: nec unitas corporis separatur: Ramos suos in uniuersam terram copia ubertatis extendit: profluentes largiter riuos latius expandit. Vnū tñ caput est, & origo una, & una mater, fecunditatis successibus copiosa. Illius foetu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu eius animamur. Adulterari non pōt sponsa Christi, incorrupta est & pudica. Vnam domum nouit: unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit. Hæc nos deo seruat: hæc filios regno, quos generauit, assignat. Quisq; ab ecclesia segregatur

adulteræ iungitur: a promissis ecclesiæ separatur,
 nec pertinet ad christi præmia: qui reliquit ecclesi-
 am Christi. Alienus est, prophanus est, hostis est:
 Habere iam non potest deum patrem: qui ecclesiã non
 habet matrem. Si potuit euadere, qui extra arcã
 Noe fuit: & q̄ extra ecclesiam foris fuerit, euadet. *Gene. 7*
 Monet dñs & dicit: Qui non est mecum, aduersum *Lucã. 18*
 me est, & q̄ non mecum colligit, spargit: Qui pacem
 Christi & cõcordiam rumpit, aduersus Christum
 facit, qui alibi præter ecclesiam colligit, Christi ec-
 clesiam spargit. Hæc Cypria. Ex quibus clare cõ-
 stat, Oecolampadiũ hæc ecclesiæ sanctæ de eucha-
 ristia fidẽ euertere conantem: schismaticũ esse, &
 unitati ecclesiasticæ repugnantẽ. ¶ Insuper hanc
 fidem suam, a primordio nouæ legis protestata est
 ipsa sancta mater nostra ecclesia: obseruatione cõ-
 tinua & publica, sine interpolatione, hæcenus fre-
 quẽtata per usum assiduum, tum in ipsa fidelis po-
 puli cõicatione: tum in officij altaris (quam mis-
 sam dicunt) celebratione. Vt quid n. institutũ fue-
 rit præceptum de suscipienda a laicis (olim qui-
 dem frequentius: posterioribus autem seculis, sal-
 tem semel quotannis, utputa in festo Paschæ) Eu-
 charistia, cum debita sui per expiationem animæ
 sollicitam præparatiõẽ: si in illa, panis tantum ma-
 terialis contineretur: figurans Christi corpus in cõ-
 glo gloriosum? Cur itidem ordinata fuisset lex illa
 ecclesiastica non recentioribus sed priscis tempo-
 ribus, de sancta eucharistia ad infirmos deferen-
 da, ne sine illo salutari viatico hinc migrarent: si ni-
 hil illa nisi materialem, & terrestrem panis substã-
 tiam contineret? Non enim panis ille corporalis,
 tantopere necessarius ægrotis censeretur. Cur
 deniq; a sanctis apostolis in prima ecclesiæ funda-

3
 Obligatio
 ad cõionẽ
 & missæ
 auditiõẽ,
 õndit Eu-
 charistiæ
 dignitates
 & uerita-
 tem.

H 3

DE SACRAMENTO

tione fuisset celebrandæ missæ ritus ordinatus, secundū quem ipsa sacrosancta eucharistia offerretur pro uiuorū & mortuorū salute: si in hōi sacro officio nihil aliud q̄ panis materialis, & uinum idem materiale post uerba consecratoria exhiberetur in altari? Quid. n. tunc sacratius adesset illi mysterio, peracta consecratione hostiæ & calicis sacri: q̄ ante affuerit? Nihil profecto, cum idem secundum substantiam maneret panis & idem uinū quod ante fuerat: nulla in illis permutatiōe facta. An uero pro terrestri illa panis uinique substantia exhibenda deo in altari: tantis opus esset cærimonijs, uestibus sacris, luminaribus, aris sanctificatis, & alijs: pio studio a primis ecclesiæ præsidib. quondam definitis: cū tunc talis oblatio: ab ipsius Melchisedech oblatione, panibusq; propositionis, & uino libaminū antiquæ legis, nihil omnino discreparet: ut ante monstratū est. Cur etiam tūc fidelis popu. tanta præcepti districtione adigeretur diebus dñicis & festis ad missæ auditionem: si in illa nihil prorsus tractaretur nisi solus panis & uinum materiale, haud aliter q̄ in mensa prophanæ? An credibile est, antiquos illos ecclesiæ primores, tā sedulo totū uoluisse pop. stans illis dieb. præceptoria obligatione acciri in templum: ut corā spectaret panis & uini benedictionem, in solam corporis & sanguinis dñici representationem: sine illorū præsentē secundum rem ipsam substantiæ? Et ut paucis totam rem colligam, quicquid ab ecclesiæ lactentis infantia ad hæc usq; tpa fuit constitutū circa honorabile sanctæ Eucharistiæ uenerationē & usum, circa ministerium etiā missæ & eius celebrationem: circa rōnem & in casum fuisset ordinatum & inutiliter obseruatū, concideretq; totus

Cap. 6

ordo ecclesiasticus & sacerdotalis functio: si ponatur in eucharistia abesse uerū Christi corpus secundum substantiam. ¶ Rursum. Sacrificijs omnibus diuersorumq; generū antiquæ legis, unicum successit noui testamenti sacrificium salutare, quod tidianū & peculiare corporis. s. & sanguinis domini nostri, in sacro missæ ministerio sub uelamento panis & uini, oblati. Quod cum autores sacri cæs, tum B. Augustinus testatur in libri decimiseptimi de ciuitate dei, cap. uicesimo: in hunc modum. In libro, inquit, alio, qui uocatur Ecclesiastes, ubi ait: Non est bonum homini, nisi quod manducabit & bibet: quid credibilius dicere intelligitur, quæ ad participationem mensæ huius pertinet, quam sacerdos, ille mediator testamenti noui: exhibet secundū ordinē Melchisedech: de corpore & sanguine suo. Id enim sacrificium successit omnibus sacrificijs uereris testamenti: quæ immolabantur in umbra futuri. Propter quod, etiam uocem illam in psalmo tricesimonono, eiusdem mediatoris per prophetam loquentis, agnoscimus. Sacrificium et oblationem noluisti: corpus autem perfecisti michi, quia pro illis omnibus sacrificijs & oblationibus corpus eius offertur, & participantibus ministratur. Hæc ille. Cui etiam accedit uenerabilis Beda, in libro quarto suorum commentariorū super Lucam: mystice exponens locum illum euangelij de uitulo saginato, a patre familias iussu occidi ad epulandum, cum filio conuerso & reduce: in hunc modum. Vitulus, inquit, saginatus, ipse dominus est: sed secundum carnem. Et bene saginatus, quia caro eius adeo spiritali est opima uirtute: ut pro totius mundi salute sufficiat in odorem suauitatis, in odorem scilicet immolationis ad Deum mittere.

H 4

August:
Eccle. 8

Psal. 39

Lu. 15.

Beda:

DE SACRAMENTO

& pro omnibus exorare. Tunc aut eius caro comeditur: cū eius passionis sacramentum & ore ad emundationem percipitur, & corde ad imitationē cogitatur. Et paulo post: eodem in loco. Iste epulæ atq; festiuitates nunc celebrantur: per orbē terrarū ecclesia dilatata atq; diffusa. Vitulus n. ille, in corpore & sanguine dñico & offertur patri: & pascit totam domum. Hæc ille. ¶ Atqui si in ipso missæ mysterio sub forma panis & uini non uere cōtinetur corpus & sanguis Christi, sed duntaxat materialis substantia tam panis q̄ uini: nullum nouæ legis assignari pōt solenne & peculiare sacrificium, ipsi statūe euangelicæ institutionis proprie accommodatum. cum panis & uini oblatio, ab ipso Melchisedech legatur deo exhibita tpe antiqui ritus: & inter Mosaiicas oblationes nūerentur panes propositionis & uinū libaminū. Sublato autē sacrificio proprio: aufertur & sacerdotium illi sacrificio addictum. Adempto uero sacrificio & sacerdotio: adimitur & lex, duobus illis respondens. Itaq; si in eucharistia negatur uerū Christi corpus secundum substantialem præsentiam cōtineri: prorsus subducitur nobis omne sacrificiū, destruiturq; sacerdotium Christi, & lex noua tota subruitur. Et quemadmodū dominus p̄ Osee prophetam dixit de populo Iudaico: q̄ dies multos sedebunt filij Israhel sine rege & sine principe, & sine sacrificio & sine altari, & sine ephod & sine theraphim: ita & de pop. Christiano id dici posset: q̄ hactenus semper fuit & ad finem usq; mundi erit sine sacrificio, sine sacerdotio, & sine lege. qđ nemo sanæ mentis & uere fidelis: diceret unq̄. Quare Oecolampadi ana assertio, abnegans Christi corpus uere in Eucharistia subsistere: totū penitus euertit Christianis

Gen. 14.
Leui. 24.
Num. 15

Osee. 3

EVCHARISTIAE I. 61.

¶ Præterea. In ipso sacro missæ canone, nō
semel ecclesia sancta plane profitetur: uerū corpus
& sanguinem Christi in eucharistia contineri. Vt
in eo loco ante consecrationē sacramenti, quo sic
orat deū patrē sacerdos sacra faciens, cū toto po-
pulo. Vt hæc oblatio, nobis corpus & sanguis fiat:
dilectissimi filij tui, domini nostri Iesu Christi. Et
paulo post consecrationem: rursum deum patrem
ita orat sacerdos cū toto populo. Vt quotquot ex
hac aliaris participatione, sacrosanctū filij tui cor-
pus & sanguinē sumpserimus omni benedictio-
ne cœlesti & grā repleamur. & in alijs plerisque
eiusdē sacri canonis locis. In orationibus itidē &
collectis missarū, potissimū q̄ ante præfationē se-
creto dicuntur, & post cōmunionē propalā: eadē
ueritatis professio, plerunq; continetur uel mani-
festissime. Vt in hac oratione secreta festi epipha-
niæ. Ecclesiæ tuæ quæsumus domine dona propi-
tius intueri, quibus non iam aurum tus & myr-
ra profertur: sed quod eisdem muneribus decla-
ratur, immolatur & sumitur, Iesus Christus, fili-
us tuus, dominus n̄r. Similiter in feria sexta post
diem cinerum: hūc in modum orat ecclesia deum
in collecta, mysterij missæ consummatoria. Spiritum
nobis domine: tuæ charitatis infunde. ut quos
uno pane cœlesti satiasti: tua facias pietate concor-
des. Quis autem est ille unus panis quo satiati sunt
fideles: nisi sacrum corpus dominicum sub forma
panis in eucharistia cōtentum, & ab omnibus cō-
municantibus idem re ipsa sumptum? Quod si
sola dicatur panis substātia manere post consecra-
tionē expletam, ut uult Oecolampadius: iam non
uno pane satiatus esset populus Christianus in sa-
cra cōmunionē, sed multiplici, imo singuli totius cœ-

6
Ex sacro
canōe mis-
sæ: probat
ueritatem
eucharist.

Quō uno
pane cœle-
sti satiatur
fideles.

H 5

DE SACRAMENTO

7 tus: suū haberent & propriū panem, ab aliorū pane re ipsa diuersum: & totidē essent distributi panes in eucharistiæ cōmunicatione: quot essent eā percipientes ¶ Porro cōplures alias orationes ecclesiasticas. eandē cōtinentes sententiā: potissimum post cōmunionē (utpote q̄ corporis sacri præciosiq; sanguinis libamine uegetati sint & repleti, q; sacrū illud missæ mysteriū peregerunt: aut illi nō dissimilē sensum explicantes) nunc omitto: & ad unā transeo antiphonam: q̄ in honorē sanctissimi eucharistiæ sacramenti a tota decantatur ecclesia hanc uidelicet. O sacrū cōuiuū, in quo Christus sumitur: recolitur memoria passionis eius, mens impletur gr̄a, & futuræ gloriæ nobis pignus datur. In qua profitetur uniuersus fidelīū chorus: q; in illo dominice mensæ conuiuio cum sacra eucharistiæ suscipitur communio, Christus ipse sumitur non quidem in figura: sed in ueritate sui corporis & sanguinis. Tres deinde proponuntur in eadem antiphona utilitates spirituales, secundum diuersam triplicis temporis rationem: ex huiusmodi digna conuiuij cœlestis participatione provenientes. Præteritū quidem attendendo tempus quod in ea manducatione, recolitur memoria passionis Christi, secundū illud beati Pauli uerbū ad Corinthios: supra adductum. Quotiescunq; manducabitis panem hunc & calicem bibitis: mortem domini annunciabitis, donec ueniat Præsens uero tempus considerando, id beneficij consequetur cōuiuia mensæ dominicæ: quod mens eius impletur gratia. Quomodo enim non consequitur ex uberrantiā gratiæ: qui Christum, p̄ quem gratia & ueritas facta est, & de cuius plenitudine nos oēs accepimus, gratiā pro gratia, rite & religiose susci-

Pia de sacramento eucharistiæ: antiphona

I. corin. II.

Ioan. I.

EVCHARISTIAE. I. 62

pit cordis sui hospite? Denique in futurum tempus
 acie mentis inflectendo, id proponitur in eodem lau-
 datorio cantico: quod in eo sacrae eucharistiae convivio
 futurae gloriae nobis pignus datur. Quoniam ipse idem
 nunc obiectus forma panis nobis communicatur
 quem speramus reuelata facie demum contemplari in
 gloria caelesti. In cuius futurae uisionis pignus: tra-
 ditur nobis sacra comestio eucharistiae. ¶ Sed quod uni-
 tate nunc in moror antiphonae: & non potius totum
 adduco officium ecclesiasticum, in celebri solenni-
 tate sacri corporis Christi a tota ecclesia decantari
 solitum? cuius praedicta antiphona, una est particu-
 la: cantico sacratissime uirginis Mariae in secundis
 illius festi uesperis accommodata. Quod quidem
 officium, suggerente Urbano quarto, summo ponti-
 fice: doctrina & sanctitate clarissimus, Thomas
 Aquinas, praecclare ac erudite composuit. & eccle-
 sia catholica publico consensu recepit illud dein-
 ceps in ea celebritate & pro octauas eiusdem decan-
 tandum: & haec tenus eodem sine aliqua reclama-
 tione est usa. Cuius certe officij singulae partes an-
 tiphona, responsoria, lectiones, capitula, uersus,
 & in missae praedicti festi mysterio, orationes, epi-
 stola, euangelium, ac reliqua omnia: hanc sonant
 fidei professionem de ueritate corporis Christi in eu-
 charistia. Omnium autem apertissime eam expri-
 mit insignis illa prosa festi eiusdem: cuius initium
 est. Lauda Sion saluatorem: lauda ducem & pasto-
 rem, in hymnis & canticis, complectens pulcherri-
 mo contextu, modulatiōeque canora: quicquid de
 excellentissimo eucharistiae sacramento credendum
 & tenendum proponit fidelibus ecclesia catholi-
 ca & potissimum corroborans eam de sacro Chri-
 sti corpore: quam asserere conuincimur, ueritatem

Urbanus.
 quartus
 Thomas.
 Aquinas.